

Ekonomický základ veřejné správy

MP313K Úvod do studia veřejné správy

9. přednáška 30. 11. 2017

doc. JUDr. Petr Havlan, CSc.

Osnova přednášky a její cíl:

- **Ekonomický základ veřejné správy**
  - ekonomický základ obecně;
  - pojem a podstata veřejného užívání a veřejného vlastnictví;
  - pojem a zdroje veřejného majetku;
  - hospodaření a nakládání s veřejným majetkem;
  - odpovědnost a kontrola při hospodaření a nakládání s veřejným majetkem.
- **Cíl:** cílem této přednášky je vymezení veřejné správy jako vlastníka rozsáhlého majetku, včetně dispozic s tímto majetkem.

Ekonomický základ veřejné správy

- **Vysoký praktický význam**
  - V případě samosprávy faktickou podmínkou vzniku (proto také před 1989 vzniknout nemohla)
- Pro ekonomický základ VS (subjekt veřejné správy) rozhodující
  - ***majetek***
  - ***+ rozpočet***

Veřejné užívání a veřejné vlastnictví

- Klíčovým pojmem = tzv. **veřejné vlastnictví**,
- Jeho subjekt = **subjekt veřejné povahy**
  - Avšak tento subjekt nemusí být vždy vlastnický způsobilý (typicky příspěvkové organizace)
- Veřejné vlastnictví **nelze ztotožňovat s vlastnictvím ve veřejnoprávním smyslu**
  - Základ teorie = **soukromé právo**, veřejné právo ale má své místo v podobě určitých veřejnoprávních omezení či institutů (jde tedy o *smíšený institut*)
- Předmětem = **veřejná věc**

Pojem a zdroje veřejného majetku

- Veřejná věc = věc určená **veřejným účelům**
  - Nikoli konstantní pojem, tzn. proměny v čase
  - Veřejná věc jakožto předmět ovlivňuje **obsah veřejného vlastnictví**
- Základní **dělení** veřejných věcí:
  - ***Finanční (fiskální) majetek***
  - ***Správní majetek***
  - ***Veřejné věci v obecném užívání (tzv. veřejné statky)***

Pojem a zdroje veřejného majetku

- **Veřejné užívání** např. pozemních komunikací:
  - **Obecné** (ze zákona)
  - **Zvláštní** (na povolení)
- **Výhradní majetek**
  - Viz. čl. 11 odst. 2 LZPS, prozatím zákonně **neupraveno**
- Od veřejného majetku nelze oddělit problematiku **závazků, resp. dluhů** (závazky z činnosti subjektů veřejné správy či související s jejich majetkem)

Základní zásady

- **Základní zásady** ve spojitosti s veřejným majetkem:
  - Subjektu veřejné správy ***nelze upřít právo na žádný druh majetku***
  - Subjekty veřejné správy využívají svůj majetek zejména ***k zajišťování svých funkcí a úkolů*** (příčemž by měl být respektován veřejný zájem)
  - Majetek subjektu veřejné správy musí mít ***odpovídající rozsah, druh a kvalitu*** (k zajišťování viz výše)

Hospodaření a nakládání s veřejným majetkem

- S problematikou veřejného majetku úzce souvisí otázky **nabývání, hospodaření a nakládání** s veřejným majetkem
- Subjekt veřejné správy přirozenou cestou o svůj majetek **přichází**, musí ho tedy doplňovat, ***nabývat*** k němu vlastnické právo
  - Podstatná hlediska **účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti**
  - ***Smluvně a jinými způsoby***

Hospodaření a nakládání s veřejným majetkem

- **Při výkonu vlastnického práva** (a jiných majetkových práv) subjektem veřejné správy jde v zásadě o
- **držbu, užívání a z části požívání** majetku, neboli (souhrnně vyjádřeno) o ***hospodaření*** s tímto majetkem,
- a dále o **činění právních dispozic** s tímto majetkem, neboli ***nakládání*** s ním (společně také jako hospodaření v širším smyslu)

Hospodaření a nakládání s veřejným majetkem

- Při hospodaření s majetkem se uplatňují (v případě státu a územních samosprávných celků) určité ***základní povinnosti při hospodaření***
- Specifickou kategorií hospodaření je ***finanční hospodaření***
- Současný model nakládání s majetkem státu je v principu založen na **soukromoprávních jednáních** (typicky smlouvě) a **určitém veřejnoprávním ovlivňování vůle nakládajícího**
- Nakládání s majetkem lze rozlišovat jako „***běžné***“ a „***jinými způsoby***“

Odpovědnost a kontrola

- ...při hospodaření a nakládání s veřejným majetkem
  - **Odpovědnost** lze rozdělit na odpovědnost **za porušení povinnosti při hospodaření** s tímto majetkem a na odpovědnost **za škodu**, která na tomto majetku vznikne
  - Pro řádné a efektivní hospodaření, resp. jeho ochranu, má **zásadní význam kontrola** dodržování povinností při hospodaření a nakládání s veřejným majetkem

Prameny ke studiu (opakování):

- Havlan, P. Veřejný majetek. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2016.
- Havlan, P. Veřejné vlastnictví v právu a společnosti. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008.
- Staša, J. Veřejné užívání. In: Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 307-320.
- Průcha, P. Správní právo. Obecná část. 8. dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Doplněk, 2012, zejm. s. 230-231.